

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

УДК 327

DOI <https://doi.org/10.32782/app.v74.2024.18>

Р. М. Войтенков

orcid.org/0009-0002-4648-7224

здобувач наукового ступеня доктора філософії,

старший викладач

Воєнної академії імені Євгенія Березняка

НОВІТНЄ РОЗУМІННЯ КОНЦЕПЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ПІДТРИМКИ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Вступ. Повномасштабне вторгнення РФ на територію України, яке розпочалося 24 лютого 2022 року, зумовило новий поштовх до переосмислення декількох категорій політологічної науки. Поняття міжнародної підтримки не становило виключення. Звичайно, важко заперечити той факт, що Україні без підтримки на міжнародному рівні різного характеру (дипломатичної, військової, правової, економічної, гуманітарної) Україні було б важко вистояти перед агресором, особливо в перші місяці війни. Водночас, на нашу думку, в контексті чинного російсько-українського збройного протистояння наявні концепції міжнародної підтримки себе вичерпали, а тому дана категорія потребує переосмислення як з позицій національного, так і міжнародного масштабів. В даній публікації ми, насамперед, охарактеризуємо чинні концепції міжнародної підтримки в межах політологічної доктрини та обґрунтуємо появу нового концептуального наповнення категорії міжнародної підтримки в рамках російсько-української війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сучасних наукових працях концепція міжнародної підтримки в контексті російсько-української війни прямо не розглядалася. О. Литвинчук, А. Шевчук та О. Войтюк в межах власної наукової публікації торкнулися питання міжнародної допомоги Україні в військових умовах у якості виду співпраці на рівні міжнародних організацій (Литвинчук та інші, 2024). І. Старк у власній науковій роботі висвітлив проблематику державно-управлінських механізмів, покликаних протидіяти дестабілізації суспільно-політичної системи України. В рамках даної теми І. Старк наголошує на важливості міжнародної підтримки в інформаційній сфері (Старк, 2023, с. 29-30). Г. Андріїшена занепокоєна негативним впливом операцій інформаційно-психологічного характеру, що може мати негативний вплив на Україну у вигляді втрати підтримки з боку наших союзників, тобто втрату міжнародної підтримки для України (Андріїшена, 2023, с. 32). С. Віднянський є автором наукової публікації щодо війни Росії проти України та пошуку нової системи міжнародної безпеки. В даній роботі С. Віднянський констатує, що провадження українськими дипломатами активної діяльності на міжнародному рівні може мати не лише здобуття масштабної міжнародної підтримки, а й потужний тиск на РФ (Віднянський, 2023, с. 18). Л. Чупрій провів системну характеристику як держав-союзників України (таких, наприклад, як США та Великобританія), так і держав, які або відкрито не підтримують Україну у збройному протистоянні з агресором, або займають нейтральну позицію (Чупрій, 2023). І наостанок згадаємо про роботу І.Я. Тодорова, який, в контексті україно-російської війни, описав безпековий вимір міжнародних відносин в східному та центральному регіоні Європи (Тодоров, 2022).

Таким чином, можемо констатувати, що станом на сьогодні відсутнім є комплексне дослідження новітньої концепції міжнародної підтримки в контексті російсько-української війни.

Метою роботи є аналіз чинних концепцій міжнародної підтримки та, з урахуванням українських реалій, формування новітньої концепції міжнародної підтримки в контексті російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу. Загалом, в політологічній науці, слід вести мову про сім основних підходів до концептуального наповнення поняття «міжнародна підтримка»: реалістичний, ліберальний, конструктивістський, критичний, неоінституціоналізм, глобалістичний та теорію залежності.

Надамо їм більш детальну характеристику.

Реалістичний підхід керується ідеєю, відповідно до якої саме держави являють собою головних акторів у системі міжнародних відносин. За таких умов національні інтереси та бажання забезпечити стан дотримання безпеки визначають зміст дій держав на міжнародній арені. За такого підходу міжнародна підтримка трактується у якості інструменту, покликаного допомогти державам втілити власні цілі, зокрема, з використанням дипломатичної підтримки, економічних санкцій чи військової допомоги.

Розгляд суверенітету держави як непорушного явища при реалістичному підході змушує держави діяти для захисту та просування власних національних інтересів, які складають з економічного розвитку, безпеки та політичної стабільності, а також спонукає держави підтримувати баланси сил для того, щоб уникнути ситуації, коли одна держава домінує на інших.

Скептичне ставлення до ролі міжнародних інститутів та організацій, чим характеризується реалістичний підхід, обумовлене переконанням реалістів про те, що міжнародні інститути та організації не мають можливості кардинально змінити природу міжнародних відносин. Фактично, такі інститути використовуються державами не для формування справжньої глобальної кооперації, а у своїх власних інтересах.

Трактування міжнародної підтримки як стратегічного інструменту, за реалістичним підходом, націленого на зміцнення власного впливу та безпеки держави, показує, що така підтримка не виникає внаслідок альтруїзму чи акту морального обов'язку. Внаслідок такої міжнародної підтримки держави прагнуть не лише мінімізувати ризики, а й отримати максимальну вигоду.

К. Валц та Х. Моргентау є представниками реалістичного підходу (Waltz, 1979; Morgenthau, 1948).

Концепція лібералізму акцентує увагу власне на ролі міжнародної державної кооперації, а також на ролі міжнародних інститутів і норм. Лібералізм трактує міжнародну підтримку як засіб, який, за допомогою таких інструментів, як гуманітарні ініціативи, міжнародні організації, економічні союзи та розвіткова допомога, зміцнює глобальний розвиток та стабільність. У підсумку ліберальний підхід зосереджує фокус уваги в контексті трактування міжнародної підтримки на співпраці, взаємозалежності та взаємовпливі міжнародних інститутів та норм на поведінку держав як суб'єктів міжнародного права.

Концепція лібералізму підкреслює, що взаємозалежність між державами є важливим фактом. Економічні, політичні та соціальні зв'язки між державами мають своєю функцією зменшення ймовірності конфліктів та сприяння встановленню міжнародної стабільності. Саме кооперація та взаємна підтримка використовуються державами для досягнення власних цілей, а не конкуренція та конфронтація.

Демократичний мир підтримується ліберальною теорією. За такого підходу враховується той факт, що між демократичними державами війни вкрай рідко трапляються, а тому розповсюдження демократії та демократичних цінностей можуть посприяти мирним відносинам та міжнародній підтримці між державами.

Факторами, які не лише можуть зменшити ймовірність виникнення ризиків конфліктів, а також і посприяти економічному розвитку і процвітанню, за ліберальною концепцією, визнаються наявність вільної торгівлі та відкритих ринків. Лібералісти переконані – економічна взаємозалежність виступає у якості стимулу для мирного вирішення спорів та співпраці.

Загалом, ліберальний підхід характеризується таким розумінням міжнародної підтримки, що базується на принципах дотримання міжнародних норм і правил, взаємної співпраці

і вигоди. Для держав забезпечення стабільності та досягнення власних цілей стає можливим завдяки інтеграції та координації в межах глобальної системи своїх дій.

М.В. Доїле, О.Р. Кеохане та Дж.С. Ні представляють концепцію лібералізму (Doyle, 1986; Keohane, Nye, 1977).

Далі ми зупинимося на конструктивістському підході. Конструктивісти зосереджують власну увагу на соціальних структурах, ідентичностях та нормах, які впливають на державну поведінку. В даному аспекті міжнародна підтримка тлумачиться у якості результату взаємодії конструктивів, які належать до соціального типу. За такого підходу ідеї, ідентичності та норми покликані відігравати ключову роль, що матиме вплив на формування системи міжнародних відносин та політики підтримки.

На відміну від реалістів та лібералістів, конструктивісти керуються переконанням, що матеріальні фактори не виступають як єдині рушійні сили міжнародних відносин. Концепція конструктивізму робить акцент на тому, що нематеріальні фактори та соціальний контекст є важливими.

Конструктивістська концепція тлумачить багато аспектів міжнародної політики крізь призму соціальних конструкцій. Останні, за переконання конструктивістів, створюються через взаємодію суб'єктів міжнародної політики та спільні уявлення. Міжнародна політика трактує джерелом формування власної реальності через дискурс, спільні значення та інтерпретації.

Праці Дж.Дж. Руггі та А. Вендт відображають основні положення конструктивістської теорії міжнародної підтримки (Ruggie, 1998; Wendt, 1999).

Критична концепція міжнародної підтримки охоплює марксистські, постколоніальні та феміністські теорії, які ставлять під сумнів традиційне трактування міжнародних відносин. Вищезазначені теорії розглядають взаємовплив соціальної несправедливості, економічної нерівності та структур влади на міжнародну підтримку, зосереджуючи увагу на тому, що міждержавні відносини, за своєю суттю, є нерівноправними.

Теоретики критичної концепції розглядають як владні структури та нерівності впливають на міжнародну систему. Теоретики даної концепції ставлять під сумнів домінуючі наративи, які спрямовані на виявлення прихованих владних структур, що підтримують гегемонію певних держав або класів.

У підсумку, критична концепція міжнародної підтримки поглиблено аналізує владні відносини та нерівності, які функціонують на рівні міжнародної системи. Критична концепція піддає критиці домінуючі наративи та формулює нові підходи, спрямовані на сприяння справедливості та рівності в міжнародних відносинах в більшій мірі.

Критичний підхід описаний у роботах Дж.А. Тікнер та Р.В. Кокс (Tickner, 2001; Cox, 1981).

Наступною концепцією, яку ми розглянемо, буде концепція неоінституціоналізму.

Неоінституціоналісти акцентують увагу на впливі міжнародних норм та інститутів на державну поведінку. За неінституціоналістичного підходу, міжнародна підтримка трактується як процес, що своїм джерелом формування має інституційні механізми, які охоплюють міжнародні організації та договори, які покликані сприяти взаємній кооперації та підтримці.

За переконанням неоінституціоналістів, саме міжнародним інститутам та організаціям належить важлива роль у процесі регламентації державної поведінки, зменшенні невизначеності та сприянні співпраці. Інститути створюють правила і норми, які структурують взаємодію між державами, знижують трансакційні витрати та допомагають вирішувати конфлікти.

Отже, за підходом неоінституціоналістів, значний акцент ставиться на важливості міжнародних інститутів, покликаних надавати стабільну та ефективну міжнародну підтримку.

Дж.Дж. Марч, Дж.П. Олсен та О.Р. Кеохане є науковцями, які у своїх працях висвітлили основні положення неоінституціоналістського підходу (March, Olsen, 1989; Keohane, 1984).

Далі розглянемо глобалістичну концепцію.

Глобалізація як процес, що впливає на міжнародну підтримку крізь призму взаємозалежності, яка постійно зростає, та транснаціональних акторів, які включають недержавні організації та корпорації, лежить в основі глобалістичного підходу. За глобалістичної концепції підтримка являє собою багаторівневу та багатовекторну взаємодію між різними учасниками на міжнародному рівні.

Глобалісти переконані – держави і народи є взаємопов'язаними в екологічному, економічному, соціальному та політичному планах. Жодна держава не перебуває в ізоляції від глобальних процесів і проблем, таких як тероризм, пандемії, зміна клімату чи фінансові кризи.

Глобалістична концепція акцентує увагу на ключовій ролі глобального управління, коли міжнародні організації, міжурядові структури та інші суб'єкти глобального рівня відіграють провідну роль в процесі координування дій, спрямованих на вирішення глобальних проблем.

Концепція глобалізму підкреслює, що наявність спільних глобальних норм і цінностей, таких як права людини, екологічна стійкість, соціальна справедливість та мир є особливо важливими. Дані норми і цінності мають вплив на поведінку міжнародних суб'єктів, зокрема, таких як держави, що прагнуть надати підтримку.

Дж.А. Шолте та Д. Хелд належать до прихильників глобалістичного підходу (Scholte, 2005; Held, 1999).

І наостанок ми опишемо теорію залежності у якості концепції міжнародної підтримки.

В основі теорії залежності лежать асиметричні відносини між державами, які є менш та більш розвинені. Теорія залежності розглядає міжнародну підтримку як інструмент, що покликаний забезпечити економічну та політичну залежність. У теорії залежності проводиться критичний аналіз впливу міжнародної допомоги на суверенітет тих держав, що перебувають у процесі свого розвитку, а також на їх розвиток у сфері економіки.

Одним з ключових положень теорії залежності є думка про те, що на сучасному етапі економічна нерівність між державами виникла в результаті історичного розвитку експлуатації неоколоніальних та колоніальних відносин. В такому аспекті розвинені країни збагачувалися за рахунок ресурсів і праці колоній.

Країни, що розвиваються, перебувають у структурній залежності від розвинених країн. Перші постачають дешеві сировинні матеріали та працю в обмін на високотехнологічні товари та капітал від розвинених держав. Така ситуація лише закріплює та посилює економічну нерівність, що ґрунтується на нерівних економічних відносинах.

Т.С. Дос та А.Дж. Франк описали у власних працях теорію залежності (Dos, 1970; Frank, 1969).

Отже та міжнародна підтримка, яку наразі отримує Україна від держав-партнерів, свідчить про трансформацію її концепції після 24 лютого 2022 року. До 24 лютого 2022 року міжнародну підтримку Україні можна було охарактеризувати як ліберальну, адже вона була спрямована на встановлення демократичних інституцій та демократичних цінностей у межах нашої держави. Водночас, повномасштабне вторгнення російської федерації 24 лютого 2022 року та фактичне розв'язання війни, що є найбільшою з часів Другої світової війни, в європейському регіоні, зумовило повну неспроможність ліберальної концепції міжнародної підтримки та створення, на нашу думку, новітньої концепції міжнародної підтримки, яку доцільно назвати концепція колективної безпеки та багатостороннього співробітництва.

Аргументи на користь цієї позиції наступні:

– військова допомога; НАТО та союзники Альянсу надають Україні військову підтримку на безпрецедентному рівні – передають військове озброєння, обладнання та проводять тренування для українських військових. Загалом, Україна від США отримала допомоги у сумі більше 73 мільярдів євро – це більше, ніж загальна допомога всіх держав ЄС;

– фінансова допомога; міжнародні фінансові інститути, такі як Світовий банк та Міжнародний валютний фонд, а також окремі держави надають Україні суттєву фінансову допомогу, які підтримують економіку та критично важливі державні послуги. Наприклад, Агентство США з державного розвитку спрямувало значні кошти на ремонт енергетичної та теплової інфраструктури, а також на підтримку державних служб України та аграрного сектору;

– гуманітарна допомога; в Україні гуманітарна підтримка має форму надання продуктів харчування, медичних послуг, тимчасового житла та інших ресурсів, яких потребує цивільне населення. Така підтримка забезпечує базові потреби людей, які постраждали від війни;

– міжнародне правосуддя; на рівні міжнародної спільноти активно розслідуються злочини проти людяності та воєнні злочини, які мали місце під час війни. Для того, аби притягнути

винних до відповідальності, функціонує Міжнародний кримінальний суд та інші міжнародні інституції.

У підсумку можемо констатувати, що внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України суть міжнародної підтримки, яка отримується нашою державою, була кардинально змінена. Також слід брати при формулюванні її концепції мету такої міжнародної підтримки – зупинити неправомірні дії держави-агресора та надати Україні допомогу для того, аби вона вистояла у цій боротьбі.

Висновки. Таким чином, в межах даної роботи ми охарактеризували сім основних підходів до концептуального наповнення поняття «міжнародна підтримка»: реалістичний, ліберальний, конструктивістський, критичний, неінституціоналізм, глобалістичний та теорію залежності.

Було констатовано, що ліберальна концепція міжнародної підтримки, яка впроваджувалася в Україні до 2022 року та передбачала поширення в нашій країні демократичних інституцій та цінностей, зі своїм завданням не справилася – антитерористична операція переросла в повноцінну війну.

Змінилося й розуміння міжнародної підтримки в даному контексті – вона набула ознак концепції колективної безпеки та багатостороннього співробітництва.

Аргументи на користь такої тези складаються з наступних положень – військова, фінансова, гуманітарна допомога та міжнародне правосуддя, які були охарактеризовані в роботі.

Більш детальна, змістовна характеристика концепції колективної безпеки та багатостороннього співробітництва потребує подальших досліджень.

Література

- Cox R. W. Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory. *Millennium*, 1981, 10(2), 126-155.
- Dos S. T. The Structure of Dependence. *American Economic Review*. 1970.
- Doyle M. W. Liberalism and World Politics. *American Political Science Review*, 1986.
- Frank A. G. Dependency and Underdevelopment. *Latin American Perspectives*. 1969.
- Held D. et al. Global Transformations: Politics, Economics, and Culture. *International Journal Canada's Journal of Global Policy Analysis*. 1999. № 54 (4).
- Keohane R. O. After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy. Princeton University Press, 1984.
- Keohane R. O., Nye, J. S. Power and Interdependence: World Politics in Transition. Little, Brown, and Company, 1977. 300 p.
- March J. G., Olsen, J. P. Rediscovering Institutions: The Organizational Basis of Politics. Olsen New York: Free Press, 1989. pp. vii, 227
- Morgenthau H. Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace. A.A. Knopf, New York, 1948.
- Ruggie J. G. What Makes the World Hang Together? Neo-Utilitarianism and the Social Constructivist Challenge. 1998. URL: <https://library.fes.de/libalt/journals/swetsfulltext/5333872.pdf> (last accessed: 18.07.2024)
- Scholte J. A. Globalization: A Critical Introduction. Bloomsbury Publishing, 2005. 400 p.
- Tickner J. Ann. Gendering World Politics: Issues and Approaches in the Post-Cold War Era. *International Journal Canada's Journal of Global Policy Analysis*, 2001, 57(3):486-57(3):486.
- Waltz K. Theory of International Politics. Cambridge University Press, 1979.
- Wendt A. Social Theory of International Politics. Cambridge University Press, 1999.
- Андрієшина Г. Аналіз підходів до дестабілізації суспільно-політичної системи України в умовах російсько-української війни. Політичні наслідки війни російської федерації проти України та шляхи їх подолання: матеріали наук.-практ. семінару (Київ, 26 трав. 2023 р.) / за ред. Г. П. Ситника, Л. М. Шипілової. Київ : Навч.-наук. ін-т публ. упр. та держ. служби Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка, 2023. 54 с.
- Віднянський С. ООН та українська дипломатія в боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України в умовах російсько-української війни. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. 2023. № 32. С. 11-44.
- Литвинчук О., Шевчук А., Войтюк О. Міжнародна допомога Україні в умовах війни як вид співробітництва з міжнародними організаціями. Євроінтеграція України та економічна безпека держави. 2024. № 1 (32). С. 239-252.

Старк І. Державно-управлінські механізми протидії дестабілізації суспільно-політичної системи України. Політичні наслідки війни російської федерації проти України та шляхи їх подолання: матеріали наук.-практ. семінару (Київ, 26 трав. 2023 р.) / за ред. Г. П. Ситника, Л. М. Шипілової. Київ : Навч.-наук. ін-т публ. упр. та держ. служби Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка, 2023. 54 с.

Тодоров І.Я. Безпековий вимір міжнародних відносин в східній та центральній Європі в контексті російської агресії. Політичне життя. 2022. № 1. С. 138-144.

Чупрій Л. Геополітична підтримка України в умовах повномасштабної російської агресії. Геополітика України: історія і сучасність. 2023. № 1 (30). С. 22-31.

References

Cox R. W. (1981) Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory. *Millennium*. 10(2). 126-155. [in English]

Dos S. T. (1970) The Structure of Dependence. *American Economic Review*. [in English]

Doyle M. W. (1986) Liberalism and World Politics. *American Political Science Review*. [in English]

Frank A. G. (1969) Dependency and Underdevelopment. *Latin American Perspectives*. [in English]

Held D. et al. (1999) Global Transformations: Politics, Economics, and Culture. *International Journal Canada's Journal of Global Policy Analysis*. № 54 (4). [in English]

Keohane R. O. (1984) After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy. Princeton University Press. [in English]

Keohane R. O., Nye J. S. (1977) Power and Interdependence: World Politics in Transition. Little, Brown, and Company. [in English]

March J. G., Olsen, J. P. (1989) Rediscovering Institutions: The Organizational Basis of Politics. Olsen New York: Free Press. pp. vii, 227. [in English]

Morgenthau H. (1948) Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace. A.A. Knopf, New York. [in English]

Ruggie J. G. (1998) What Makes the World Hang Together? Neo-Utilitarianism and the Social Constructivist Challenge. URL: <https://library.fes.de/libalt/journals/swetsfulltext/5333872.pdf> (last accessed: 18.07.2024). [in English]

Scholte J. A. (2005) Globalization: A Critical Introduction. Bloomsbury Publishing. [in English]

Tickner J. Ann. (2001) Gendering World Politics: Issues and Approaches in the Post-Cold War Era. *International Journal Canada's Journal of Global Policy Analysis*. 57(3):486-57(3):486. [in English]

Waltz K. (1979) Theory of International Politics. Cambridge University Press. [in English]

Wendt A. (1999) Social Theory of International Politics. Cambridge University Press. [in English]

Andriishena H. (2023) Analiz pidkhodiv do destabilizatsii suspilno-politychnoi systemy Ukrainy v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny [Analysis of approaches to destabilization of the socio-political system of Ukraine in the conditions of the Russian-Ukrainian war]. Politychni naslidky viiny rosiiskoi federatsii proty Ukrainy ta shliakhy yikh podolannia [Political consequences of the war of the Russian Federation against Ukraine and ways to overcome them]: materialy nauk.-prakt. seminaru (Kyiv, 26 trav. 2023 r.) / za red. H. P. Sytnyka, L. M. Shypilovoi. Kyiv : Navch.-nauk. in-t publ. upr. ta derzh. sluzhby Kyiv. nats. un-tu imeni Tarasa Shevchenka. 54 s. [in Ukrainian]

Vidnianskyi S. (2023) OON ta ukrainska dyplomatiiia v borotbi za nezalezhnist i terytorialnu tsilisnist Ukrainy v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny [The UN and Ukrainian diplomacy in the struggle for independence and territorial integrity of Ukraine in the conditions of the Russian-Ukrainian war]. Mizhnarodni zviazky Ukrainy: naukovi poshuky i znakhidky [International relations of Ukraine: scientific research and findings], 32, 11-44. [in Ukrainian]

Lytvynchuk O., Shevchuk A., Voitiuk O. (2024) Mizhnarodna dopomoha Ukraini v umovakh viiny yak vyd spivrobitnytstva z mizhnarodnymy orhanizatsiiamy [International aid to Ukraine in war conditions as a type of cooperation with international organizations]. Yevrointehratsiia Ukrainy ta ekonomichna bezpeka derzhavy [European integration of Ukraine and economic security of the state], 1 (32), 239-252. [in Ukrainian]

Stark I. (2023) Derzhavno-upravlinski mekhanizmy proty dii destabilizatsii suspilno-politychnoi systemy Ukrainy [State-management mechanisms for counteracting the destabilization of the socio-political system of Ukraine]. Politychni naslidky viiny rosiiskoi federatsii proty Ukrainy ta shliakhy yikh podolannia [Political consequences of the war of the Russian Federation against Ukraine and ways to overcome them]: materialy nauk.-prakt. seminaru (Kyiv, 26 trav. 2023 r.) / za red. H. P. Sytnyka, L. M. Shypilovoi. Kyiv : Navch.-nauk. in-t publ. upr. ta derzh. sluzhby Kyiv. nats. un-tu imeni Tarasa Shevchenka. 54 s. [in Ukrainian]

Todorov I.Ia. (2022) Bezpekovi vimir mizhnarodnykh vidnosyn v skhidnii ta tsentralnii Yevropi v konteksti rosiiskoi ahresii [The security dimension of international relations in Eastern and Central Europe in the context of Russian aggression]. Politychne zhyttia [Political life], 1, 138-144. [in Ukrainian]

Chuprii L. (2023) Neopolitychna pidtrymka Ukrainy v umovakh povnomasshtabnoi rosiiskoi ahresii [Geopolitical support of Ukraine in conditions of full-scale Russian aggression]. Neopolityka Ukrainy: istoriia i suchasnist [Geopolitics of Ukraine: history and modernity], 1 (30), 22-31. [in Ukrainian]

Анотація

Войтенков Р. М. Новітнє розуміння концепції міжнародної підтримки в контексті російсько-української війни. – Стаття.

Повномасштабне вторгнення РФ на територію України, яке розпочалося 24 лютого 2022 року, зумовило новий поштовх до переосмислення декількох категорій політологічної науки. Поняття міжнародної підтримки не становило виключення. В контексті чинного російсько-українського збройного протистояння наявні концепції міжнародної підтримки себе вичерпали, а тому дана категорія потребує переосмислення як з позицій національного, так і міжнародного масштабів.

Метою роботи є аналіз чинних концепцій міжнародної підтримки та, з урахуванням українських реалій, формування новітньої концепції міжнародної підтримки в контексті російсько-української війни.

Загалом, в політологічній науці, слід вести мову про сім основних підходів до концептуального наповнення поняття «міжнародна підтримка»: реалістичний, ліберальний, конструктивістський, критичний, неоінституціоналізм, глобалістичний та теорію залежності.

У роботі охарактеризовано кожний підхід до концептуального наповнення поняття «міжнародна підтримка». Так, реалістичний підхід керується ідеєю, відповідно до якої саме держави являють собою головних акторів у системі міжнародних відносин. Концепція лібералізму акцентує увагу власне на ролі міжнародної державної кооперації, а також на ролі міжнародних інститутів і норм. Конструктивісти зосереджують власну увагу на соціальних структурах, ідентичностях та нормах, які впливають на державну поведінку. Критична концепція міжнародної підтримки охоплює марксистські, постколоніальні та феміністські теорії, які ставлять під сумнів традиційне трактування міжнародних відносин. Неоінституціоналісти акцентують увагу на впливі міжнародних норм та інститутів на державну поведінку. Глобалісти переконані – держави і народи є взаємопов'язаними в екологічному, економічному, соціальному та політичному планах. В основі теорії залежності лежать асиметричні відносини між державами, які є менш та більш розвинені.

Проте збройна агресія російської федерації проти України підтвердила неспроможність ліберальної концепції міжнародної підтримки уберегти нашу державу під повноцінної війни на нашій території. Таким чином, виникла нова концепція міжнародної підтримки – колективної безпеки та багатостороннього співробітництва.

Аргументи на користь такої тези складаються з наступних положень – військова, фінансова, гуманітарна допомога та міжнародне правосуддя, які були охарактеризовані в роботі.

Більш детальна, змістовна характеристика концепції колективної безпеки та багатостороннього співробітництва потребує подальших досліджень.

Ключові слова: міжнародна підтримка, міжнародні організації, збройний конфлікт, колективна безпека, багатостороннє співробітництво.

Summary

Voitenkov R. M. The latest understanding of the concept of international support in the context of the Russian-Ukrainian war. – Article.

The full-scale invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine, which began on February 24, 2022, caused a new impetus to understand more than one category of political science. The concept of international support was no exception. In the context of the current Russian-Ukrainian armed confrontation, the existing concepts of international support have exhausted themselves, and therefore this category needs to be reconsidered from the standpoint of both national and international scales.

The purpose of the work is the analysis of current concepts of international support and, taking into account Ukrainian realities, the formation of the latest concept of international support in the context of the Russian-Ukrainian war.

In general, in political science, we should talk about seven main approaches to the conceptual content of the concept of «international support»: realist, liberal, constructivist, critical, neo-institutionalism, globalist and dependency theory.

Each approach to the conceptual content of the concept of «international support» is characterized in the work. Thus, the realist approach is guided by the idea that states are the main actors in the system of international relations. The concept of liberalism emphasizes the role of international state cooperation, as well as the role of international institutions and norms. Constructivists focus their attention on social structures, identities, and norms that influence state behavior. The critical concept of international support embraces

Marxist, post-colonial and feminist theories that question the traditional interpretation of international relations. Neo-institutionalists emphasize the influence of international norms and institutions on state behavior. Globalists are convinced that states and peoples are interconnected in ecological, economic, social and political terms. The theory of dependence is based on asymmetric relations between states that are less and more developed.

However, the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine confirmed the inability of the liberal concept of international support to protect our state from a full-scale war on our territory. Thus, a new concept of international support emerged – collective security and multilateral cooperation.

Arguments in favor of such a thesis consist of the following provisions – military, financial, humanitarian aid and international justice, which were characterized in the work.

A more detailed, meaningful description of the concept of collective security and multilateral cooperation requires further research.

Key words: international support, international organizations, armed conflict, collective security, multilateral cooperation.